

Raunioita, ruumiita ja perhejuhlia

Syyrialaisdokumentaristi Waad al-Kateab kuvasi viiden vuoden ajan arkea Alepossa. Hän tallensi niin omat hänsä kuin jatkuvat pommitukset ja veren.

TEKSTI KAISU TERVONEN

JOULUKUUN 22. PÄIVÄ vuonna 2016 **Waad al-Kateab** istui perheensä kanssa autossa matkalla Syyrian rajalle. Alepposta evakkoon lähtenyt nainen oli kolmannella kuulla raskaana, hänellä oli esikoisensa **Sama** sylissään ja iso takki. Raskaus, taapero ja takki peittivät vatsan puolella olevan repun, joka sisälsi 12 kovalevyä. Ne puolestaan sisälsivät satoja tunteja keskellä sotaa kuvattua materiaalia.

”Ajattelin, että minun pitää suojella kovalevyjä niin kuin itseäni, niin kuin tytärtäni. Olin kuitenkin kauhuissani. Jos he olisivat päättäneet tutkia meidät, emme olisi selvinneet hengissä”, al-Kateab kertoo videopuhelussa.

”Kun tajusimme, että olemme selvinneet, emme tienneet, mitä tekisimme. Tarvitsimme jotain, jonka takia jatkaa elämäämme. Näin sain idean elokuvasta.”

Tänä vuonna valmistunut dokumentti *For Sama* sai ensi-iltansa maaliskuussa South by Southwest -elokuvafestivaalilla, jossa se voitti sekä juryn että yleisön palkinnon. Sitten

min se on palkittu myös Cannesissa ja lukuisilla muilla festivaaleilla. Syyskuun lopussa se nähdään Rakkautta & Anarkiaa -festivaalilla.

KUN AL-KATEAB ALOITTI kuvaamisen vuonna 2011, ilmassa oli uskoa tulevaisuuteen. Opiskelijat – kaksikymppinen taloustieteen opiskelija al-Kateab heidän joukossaan – jalkautuivat kaduille osoittamaan mieltään presidentti **Bašar al-Assadin** hallintoa, sen korruptiota ja epäoikeudenmukaisuutta vastaan.

Hallituksen joukot vastasivat protesteihin väkivallalla. Osa protestoijista auttoi ensiavussa, osa tarttui puhelimeen ja kuvasi.

”Maan sisällä ei ollut uutisia hallituksen hallinnan ulkopuolella, ei lehdistönvapautta, pelkkää propagandaa. Meidän mielestämme oli tärkeä dokumentoida tapahtumat. Halusimme kerätä todistusaineistoa, kun hallituksen joukot hakkasivat ihmisiä kaduilla”, al-Kateab kertoo.

Viiden vuoden kuluessa tapahtui paljon. Hallintoa vastustavat kapinaaliset eristettiin itä-Aleppoon, jota ve-

näläiset ja syyrialaiset lentokoneet tuhosivat ammuksillaan. Samalla Waad meni naimisiin lääkäri **Hamzan al-Kateabin** kanssa, tuli raskaaksi ja sai lapsen, Saman. Al-Kateabin perhe asui viimeiset vuodet sairaalassa, jota Hamza pyöritti yhtenä harvoista Aleppoon jääneistä lääkäreistä. Vuonna 2016 se oli viimeinen itä-Aleppossa pystyssä oleva sairaala.

WAAD AL-KATEAB teki vuoden 2016 tammikuusta alkaen *Inside Aleppo* -videoraportteja brittiläiselle uutiskanavalle Channel 4 Newsille. Videot ovat saaneet miljoonia katsojia ja ansainneet tekijälleen palkinnon ulkomaan journalismista British Journalism Awards -gaalassa sekä Emmyn kansainvälisessä uutissarjassa.

Sama kanava tuki dokumentin tekemistä ja esitteli al-Kateabin **Edward Wattsille**, josta tuli elokuvan toinen ohjaaja. Oli Wattsin idea tehdä dokumentista henkilökohtainen ja antaa sille kirjeen muoto. Dokumentin kautta al-Kateab perustelee pienelle tyttärelleen omaa ja puolisonsa valintaa jäädä keskelle sotaa lapsen kanssa.

”Kun kuvasin, en ajatellut tekeväni elokuvaa. Olin kuvannut henkilökohtaiset osuudet tyttärelle, perheelleni, kenelle tahansa minut tuntevalle siinä tapauksessa, että kuolisin.”

For Sama näyttää niin piirityksen keskellä vietetyt häät ja naurettut naurut kuin sairaalaan karrätyt pommitusten uhrin ja kuolemat. Valoisat hetket muistuttavat, että kyse on tavallisista ihmisistä. Mustat hetket muistuttavat, että heitä kuolee. Dokumentaristin mukaan keskustelua ran-

kan materiaalin valikoimisesta käytiin leikkausprosessin viimeiselle viikolle saakka.

”Elokuvassa näkyy vain kymmenen prosenttia siitä, mitä olin kuvannut. Ja se, mitä olin kuvannut, on alle kymmenen prosenttia siitä, mitä Alepossa tapahtui”, hän kertoo.

TOIMITTAJA SARA FIRTH kirjoitti *Guardianissa* elokuun 21. päivä Syria Relief -järjestön tilaamasta kyselytutkimuksesta. Sen mukaan lähes neljäsosa briteistä ei tiedä Syyrian sodan vielä jatkuvan tai uskoo sen loppuneen.

Lontooseen asettunut Waad al-Kateab sanoo huomanneensa tämän dokumentin esityksissä, kun osa ihmisistä pyyteli anteeksi, ettei tiennyt konfliktin edelleen jatkuvan. Dokumentaristi sanoo silti uskovansa ihmisiin.

”Tiedän, että tämä elokuva koskettaa kaikkia, jotka ovat vanhempia tai ihan vain ihmisiä. He ymmärtävät, että tämä voisi tapahtua heille.”

For Sama on esitetty YK:ssä, ja al-Kateab esittää sen pian myös Britan-

nian parlamentissa sekä Yhdysvaltain senaatissa. Kolme ja puoli vuotta vanhalle tyttärelleen hän ei sitä ole vielä esittänyt.

”Sama haluaa kovasti nähdä sen. Järjestin elokuvasta kaksi päivää siten pienen näytöksen vanhemmilleni ja Hamzan vanhemmille ja odotin lasten kanssa toisessa huoneessa. Sama vaati jatkuvasti päästä katsomaan elokuvaa aikuisten kanssa.”

Rakkautta & Anarkiaa Helsingissä 19.–29.9. hiff.fi

